

Heemstede, 14 januari 2019

Aan de leden van de raadscommissie beheer van de gemeente Haarlem

Op donderdag 17 januari om 17 uur vergadert de raadscommissie beheer.

Op de agenda staat het evaluatierapport Ecologisch beleidsplan 2013.

Dit stuk is u onder 1.2 van de ter kennisname aangeboden stukken aangeboden.

De KNNV, Vereniging voor Veldbiologie, afdeling Haarlem e.o. vraagt u, mede namens het I.V.N. afdeling Zuid-Kennemerland, dit stuk ter bespreking te laten agenderen. Voor die bespreking in de raadscommissie willen wij de volgende punten als onderwerpen onder uw aandacht brengen:

1/ Wij als KNNV en IVN, en ook de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland, zijn betrokken geweest bij het opstellen van het Ecologisch beleidsplan 2013. Wanneer wij het evaluatierapport leggen naast het Ecologisch beleidsplan met de 19 bijlagen, vinden wij het rapport onvolledig en inhoudelijk onvoldoende. In het rapport worden vrijwel alleen de wel-of-niet verrichte activiteiten genoemd en de daarvoor uitgegeven bedragen. In het rapport worden vrijwel geen bereikte concrete resultaten gemeld. Diverse verbeterpunten voor het evaluatierapport vindt u in de bijlage bij deze brief.

2/ Als KNNV, Vereniging voor Veldbiologie, hadden wij er op gerekend met het rapport inzicht te krijgen in de staat van natuur in Haarlem en in de hoeveelheid biodiversiteit in de gemeente. In het rapport staat – terecht – dat de biodiversiteit in Haarlem onvolledig bekend is. Dit mag geen reden zijn om de wel bekende feiten niet weer te geven. Van een aantal hotspots en potentie-gebieden zijn inventarisaties bekend van voor 2013. Die inventarisaties hadden de afgelopen vijf jaar kunnen worden herhaald en vergeleken met de eerdere gegevens.

Een andere bron van informatie is de openbare website Waarneming.nl. Daarin staan waarnemingen van vrijwilligers en onafhankelijke beroepsbiologen. In de periode 2013 tot en met 2018 zijn in de gemeente Haarlem 3076 soorten waargenomen, waaronder 270 landelijk zeldzame 'wilde' soorten. In 2018 zijn 207 'wilde' soorten voor het eerst in Haarlem waargenomen.

Het verbaast ons dat na vijf jaar nog geen begin is gemaakt met [her]inventarisatie van gebieden en met monitoring van de bestaande natuurrijke objecten. Wanneer de gemeente onderkent, dat intern te weinig deskundigheid is op dat gebied, waarom dan geen [betaalde] samenwerking gezocht met de regionale natuurverenigingen? Die hebben veel ervaring in het duingebied met inventarisering en monitoring, in samenwerking met de terreinbeheerders.

3/ In het evaluatierapport wordt herhaaldelijk geschreven, dat binnen de gemeentelijke organisatie te weinig ecologische kennis en deskundigheid aanwezig is. Dit kunnen wij als KNNV en IVN onderschrijven. Tijdens excursies zien wij regelmatig, dat het reguliere beheer van het groen meer schade doet aan de biodiversiteit dan met incidentele activiteiten biodiversiteit wordt bevorderd. Met name nectarproductie voor insecten en schuilgelegenheid voor overwinterende dieren worden onnodig verwijderd of geminimaliseerd, waardoor soorten voor twee of drie jaar het leven lokaal onmogelijk wordt gemaakt. Van nature algemeen voorkomende soorten nectarleveranciers als smeewortel, valeriaan, koninginnenkruid, kattenstaart, andoorn, dovenetel, soorten schermbloemen en struikwilgen worden door beheer gedecimeerd. Als gevolg daarvan komt er steeds meer bloemarm gras in bermen en waterkanten. Daardoor neemt het aantal insecten en daarmee de vogelstand af. De aanstelling van een senior-ecoloog met overzicht en kennis van zowel de lokale natuur als van het beheer is dringend noodzakelijk. Van de jaarlijks beschikbare 200.000 euro voor ecologische activiteiten kan beter 50.000 euro aan inhuur van een lokale deskundige worden besteed. Liever meer deskundigheid, ook in het standaard beheer, dan weinig effectieve speciale activiteiten.

4/ participatie van bewoners. In het evaluatierapport wordt zijdelings aangestipt, dat groepjes bewoners in een aantal objecten actief zijn. Daarmee blijft onderbelicht hoe belangrijk bewoners zijn voor het in stand houden van biodiversiteit. Zij leveren kleinschalig en deskundig werk, vaak ondersteund door medewerkers van Spaarnelanden. Bewoners doen wat door betaalde vakkrachten niet kan worden gedaan in verband met de hoge loonkosten.

Het ontbreken van een lijst met objecten met participerende bewoners is één van de onvolkomenheden in de evaluatie. De gemeente kan de resultaten van participatie in ecologisch beheer door bewoners gaan gebruiken voor communicatie met burgers over ecologisch beheer en het bevorderen van biodiversiteit. Nu wordt dit geheel overgelaten aan de natuurverenigingen.

Samenvattend vragen KNNV en IVN aan de commissieleden om de wethouder te adviseren:

a/ Het evaluatierapport Ecologisch Beheer 2013 als bespreekpunt op de agenda te zetten.

b/ Aanpassing en uitbreiding van het evaluatierapport te vragen, tenminste op de volgende punten:

b1/ Verwijzingen op te nemen naar bestaande ambtelijke verslagen met resultaten van ecologisch beheer, voor zover die zijn gemaakt.

b2/ Een verbeterde versie te maken van het kaartje op pagina 14 van het bestaande evaluatierapport, met uitgevoerde werkzaamheden uitgesplitst naar type activiteit.

b3/ Een volledige lijst van projecten met burgerparticipatie toe te voegen.

c/ Op korte termijn in 2019 te starten met de [her]inventarisatie van hotspots en potentie-gebieden, zo mogelijk in samenwerking met de regionale natuurverenigingen.

d/ Het op korte termijn opstellen van een monitoringsplan voor de biodiversiteit in Haarlem, bij voorkeur in samenwerking met de regionale natuurverenigingen.

e/ Het op korte termijn aanstellen van een ervaren ecooloog met lokale kennis, voorlopig ten koste van het uitvoeringskrediet voor ecologisch beheer.

Wij zijn graag bereid tot nadere toelichting aan de raadsleden en tot inhoudelijk overleg met de verantwoordelijke wethouders.

Met vriendelijke groeten,

Namens de besturen van KNNV afdeling Haarlem en IVN afdeling Zuid-Kennemerland,

Marja Koning, bestuurslid KNNV afdeling Haarlem

Tel. 023-5289009 ; [E-mail marja-franskoning@kpnmail.nl](mailto:marja-franskoning@kpnmail.nl)

Bijlage bij brief 14 jan 2019 aan commissie beheer over evaluatierapport Ecologisch beleidsplan 2013

Diverse opmerkingen bij het evaluatierapport

Werkelijk belangrijke concrete resultaten zijn in het evaluatierapport nauwelijks te vinden: Hoe is het met de reddingsoperatie van de strikt beschermde Rugstreepad in de Waarderpolder? Hoe is de stand van de orchideeënsoorten Gevlekte rietorchis, Hondskruid, Grote keverorchis? Is wel bekend dat de Grote keverorchis inmiddels uitgestorven lijkt te zijn in Haarlem?

Weet de gemeente wel dat het huisdier Honingbij in Haarlem de wilde soorten bijen en hommels beconcurrert met 20.000 werksters per nest tegen ca 300 werksters in een hommelnest? Solitaire wilde bijen met de grootte van een honingbij zijn sterk afgenomen, zoals de Pluimvoetbij.

De in het Ecologisch beleidsplan vastgelegde 19 bijlagen worden niet op volgorde op overzichtelijke wijze besproken. Diverse eenvoudig door te voeren maatregelen zijn zonder opgave van redenen niet uitgevoerd. Een voorbeeld is tijdens de hoofdbloei van de paardenbloem één of twee weken geen gras te maaien. Dat levert veel nectar voor insecten die juist in die periode massaal aanwezig zijn.

Het is voor ons als natuurvereniging onbegrijpelijk waarom er de afgelopen 5 jaar kennelijk nauwelijks inventarisaties zijn uitgevoerd als start voor een monitoring van resultaten van ecologisch beheer. Dit terwijl er in bijlage 13 van het ecologisch beleidsplan al een aanzet hiervoor wordt gedaan. Wat tot nu toe ontbreekt is een stelselmatige inventarisatie van de bestaande situatie, tenminste t.a.v. planten, vogels, dagvlinders en libellen. Deze inventarisatie is vereist voor de hotspots en de potentiegebieden, bovendien vóór de start van de ontwerpfase van stedenbouwkundige projecten.

Op de website Waarneming.nl is een rangordelijst beschikbaar van de biodiversiteit per gemeente. Op die lijst is Haarlem sinds 2013 continu gezakt van de 49e plaats in 2013 tot de 125e plaats in 2018. Dit geeft de indruk, dat in Haarlem tot nu toe geen meetbare resultaten zijn bereikt met ecologisch beheer.

Uit de gegevens van Waarneming.nl blijkt dat er in de periode 2013 tot en met 2018 in de gemeente Haarlem meer dan 3000 soorten zijn waargenomen. Daarbij zijn 270 zeldzame Nederlandse soorten. Waarom maakt de gemeente geen gebruik van deze gegevens, ook al zijn die zeker niet volledig?

Ecologisch beheer en beleid horen gebaseerd te zijn op goede soortenkennis en op een degelijk inzicht in ecologische relaties en processen. Alleen dan is men in staat effectieve ingrepen uit te voeren. Het uitzaaien van bloeiende planten en het aanplanten van struiken als mantel van bestaande beplantingen is alleen zinvol als zij passen in de levensgemeenschap ter plekke. Het beheer van het groen zal rekening moeten houden met de bijgestelde begroeiing. Op dit moment wordt vaak nog gemaaid en gesnoeid op een manier die schadelijk is voor de

gewenste soortenrijkdom.

Praktijk in januari 2019 Na kaalslag wilgenstruiken 2 jaar geen bloei, geen nectar en plaatselijk sterven voorjaarsbijen uit, en 1 jaar geen rupsen = geen vogelvoer.

Het blijkt op diverse punten dat er dringende noodzaak is voor de aanstelling van een ervaren ecooloog, die overzicht heeft over de aspecten van stadsecologie. Het sturing geven aan een doeltreffend beheer van het bestaande groen en landschap moet prioriteit hebben boven uitvoering van nieuwe projecten.

In het evaluatierapport wordt de participatie van bewoners in het ecologisch groenbeheer wel kort genoemd zonder een opsomming van deze projecten te geven. Deze projecten zijn belangrijk om de soortenrijkdom en de duurzame kwaliteit in stand te houden. Vrijwilligers zijn in staat om kleinschalig, handmatig beheer uit te voeren. Beroepskrachten zijn hiertoe vaak niet in staat in verband met de hoge [loon]kosten, en missen vaak de benodigde soortenkennis en kennis van seizoens-afhankelijke ecologische processen .

Meerdere projecten met ecologisch beheer worden door vrijwilligers uitgevoerd. Dit geldt onder andere voor objecten zoals heemtuin Europawijk, beheer Meerwijkplas, beheer Poelbroekpark, Haarlemmer kweektuin, het inrichten van broed-eilandjes in Landje van Gruijters en in de Hekslootpolder. Het plaatsen van anti-vossenrasters in de Hekslootpolder en Landje van Gruijters is uitgevoerd in samenwerking met vrijwilligers van de Vereniging Hekslootpolder, die kennis en mankracht levert. Al deze projecten worden wel ondersteund door Spaarnelanden, maar de uitvoering wordt door participanten gedaan, die ook over de vereiste specialistische kennis beschikken.

Het stippenkaartje met de uitgevoerde activiteiten op pagina 14 van het evaluatierapport geeft geen begrijpelijk overzicht. Het maakt geen onderscheid tussen eenvoudige inzaai-acties en duurzame stimulerende ingrepen als opschonen van bestaande paddenpoelen, het reactiveren van veenmosrietland of de aanleg van nieuwe objecten als de heemtuin naast Eindhout. In het evaluatierapport ontbreekt een lijst van projecten met participerende burgers.

Wij missen in het evaluatierapport verwijzingen naar verslagen van de uitgevoerde projecten, zoals de aanpak van het moerasje in de Poelpolder, en het behoud of herstel van zeldzame soorten in Poelbroekpark.

Zie pagina 12, punt 9: natuurvriendelijke oevers langs de Jan Gijzenvaart. Deze zijn aangelegd enkele jaren vóór 2013. Het gewenste beeld van een begroeiing lager dan ooghoogte wordt niet systematisch in stand gehouden.

Zie pagina 15: In het Wilgenveldje zijn geen nieuwe paddenpoelen aangelegd. Mogelijk bedoelt men, dat de bestaande poel is opgeschoond.